

ÖĞRETEN ÇÖZÜMLER

10. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı

1. Dönem 1. Yazılı Sınavı • Hazırlık ve Prova • 2026-2027

Ülke geneli ortak yazılı sınava hazırlık • İlk tema çalışması

ChatGPT Image ile üretilmiş kurgu sahne • Ölçekli çizim veya gerçek olay belgesi değildir.

Düşün. Gerekçelendir. Yeniden dene.

BU KİTAPTA

9 tam yazılı provası • 3 kolay + 3 orta + 3 zor • konu anlatımı ve hap bilgiler • karma çalışma sayfaları • öğretene cevaplar ve puanlama ölçütleri

Her prova 100 puandır. Öğrenci yanıtları ve ayrıntılı çözümler ayrı kitaplarda tutulmuştur.

ÖĞRETMEN REHBERİ

Cevabı öğretmeye dönüştür

PUANLAMA

Her form toplam 100 puandır. Her soruda verilen ölçüt puanları toplanır. Tam puan için ilgili ölçütün tüm unsurları; kısmi puan için doğru fakat eksik unsur aranır. Aynı hatayı işlem ve sonuçta iki kez cezalandırma.

Açık uçlu sorularda örnek cevap tek cümle kalıbı değildir. Anlamı, yöntemi ve gerekçesi doğru alternatifleri kabul et. Yazma sorularında örnek metin ezberlenecek cevap değil; istenen unsurların nasıl bir araya geldiğini gösteren modeldir.

Uygulama derslerinde yazılı plan, gerçek uygulamanın yerine geçmez. Gözlenmeyen performansa otomatik puan verme. Erişilebilir görev uyarlamasını, öğretilen beceriyi koruyarak yap.

Önerilen geri bildirim: “Şu adım doğru; şu varsayım eksik; yeniden denemede şu kontrolü yap.”
Önce kavram hatasını çöz, sonra benzer bir durumla aktarımı denetle.

SINIRLILIK

Güçlük düzeyleri tasarım öngörüsüdür. Öğrenci pilotu, bağımsız branş editörü onayı veya yayınevleriyle deneysel kalite karşılaştırması yapılmamıştır. Okulun duyurduğu kapsam ve ders saatiyle karşılaştırılmalıdır.

ÇALIŞMA SAYFALARININ CEVAPLARI

Seçimin arkasındaki düşünce

1 / Çoktan seçmeli

A

Dörtlük ve eşit hece, farklı geleneklerde görülebilir.

Türün işlev ve icra bilgisi ayrıca araştırılmalıdır.

2 / Hata analizi

Kare sayısını cümle sayısı belirlemez. Temel eylem ve neden-sonuç ilişkileri seçilerek görselleştirilir.

Önce olayın dönüşüm noktalarını ayır.

Aynı eylemi anlatan birkaç cümle bir karede gösterilebilir; önemli bir dönüşüm ise ayrı kare gerektirebilir.

3 / Kavram eşleştirme

1-C, 2-A, 3-B.

Tema yalnız nesne adı değildir.

Redif için sesin yanı sıra görev/anlam; film şeridi için sıralı görselleştirme önemlidir.

GÖRSEL GÖREVIN DEĞERLENDİRMESİ

Gözlem ve çıkarımı ayır

Görselde doğrudan görülen iki ayrıntıyı kullanarak 80-110 sözcüklük bir kurmaca başlangıcı yaz. Gördüğün ayrıntılarla hayal ederek eklediğin kişi adı, zaman veya duyguyu ayır.

Örnek başlangıç: “Masanın üzerindeki sayfalar henüz sırasını bulmamıştı. İki öğrenci dikkatle eğildi; yanlarındaki yetişkin bir ayrıntıyı gösteriyordu. Deniz, küçük bir belgenin kocaman bir soruya açılabilceğini o gün düşündü.” Masa, sayfa ve birlikte çalışma görünür ayrıntılardır; Deniz adı ve iç düşüncesi kurmacadır. Tam metinde aynı ayırım korunur; bu başlangıç tek zorunlu cevap değildir.

ÖLÇÜTLER

Görülebilir ayrıntı: 4 • yorum/kurgu ile gözlemi ayırma: 4 • açık anlatım ve gerekçe: 2. Hazırlık puanı 10; tam prova notuna eklenmez.

DINLEME VE KONUŞMA CEVAPLARI

Uygulama metni ve ölçütler

Metni doğal hızda iki kez oku; ilk okumada genel anlam, ikinci okumada ayrıntı için not alınabilir. Bu öğretim uygulamasıdır, resmî dinleme sınavı yönergesi değildir.

OKUNACAK METİN

Okul kulübü etkinliklere katılımı artırmak istiyordu. Bazı öğrenciler toplantının çok geç başladığını söyledi. Kulüp bir hafta boyunca daha erken saati denedi. Önceki hafta beş kişi gelirken bu kez sekiz kişi katıldı. Grup bu sonucu olumlu buldu; ancak yalnız bir haftaya bakarak bütün toplantıların aynı biçimde değişeceğini söylemedi. Sonraki toplantılarda da kayıt tutmaya ve öğrencilerden geri bildirim almaya karar verdi.

Cevaplar: 1) Kulüp katılımını artırmak. 2) Bir hafta daha erken toplantı saati denemek. 3) Tek hafta sınırlı gözlemdir; başka koşullar etkileyebilir, izleme ve geri bildirim gerekir.

Dinleme: her cevapta doğru bilgi 2, ilgili ayrıntı/gerekçe 1 puan; toplam 9. Konuşma: amaç ve içerik 4, gerekçe/örnek 3, anlaşılır düzen 2, dinleme ve soruya ilgili yanıt 1; toplam 10. Bu hazırlık puanlarını resmî ders notuna otomatik dönüştürme.

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

K1 / Çözüm ve puanlama

5 soru • 100 puan • Soru numaraları öğrenci formuyla aynıdır.

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Dörtlüğün temasını iki sözcük veya dizeyi kanıt göstererek açıkla.

Cevap: Temel yorum: Bağ kurma ve selamın sürekliliği. “Yol uzanır dağlara” ve “Gönül açan çağlara” arasındaki ilişki bu yorumu destekler.

Nasıl düşünülür?

1. Önce görünür varlıkları ve eylemleri belirle.
2. İmgelerin çağrıştırdığı duyguyu, sözcüklerin bağlamını koruyarak açıkla.
3. Şiirdeki söyleyenin duygusu ile gerçek yazarın biyografisini aynı bilgi kabul etme.

Dikkat: Tema olarak yalnız tek bir nesne adı yazma.

Puan: Tema veya tutarlı yorum: 8 • İki uygun metin kanıtı: 8 • Yorum-kanıt bağı: 4

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

“Yol” dörtlüğüne göre: Dizelerin hece sayılarını belirle. Tekrarın ve benzer seslerin ritme katkısını bir örnekle açıkla.

Cevap: Dize hece sayıları: 7, 7, 7, 7. Yedi heceli düzen vardır. Dize sonları: dağlara/bağlara/çağlara. Tekrar incelemesi: -lara. Aynı anlam ve görevle yinelenen sözcük/ek redif olabilir; bu tekrar dışındaki ses ortaklığı ayrıca incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Her dizedeki ünlüleri sayarak heceleri kontrol et.
2. Aynı anlam ve görevdeki ek/sözcük tekrarını ayır.
3. Ardından kalan ses benzerliklerini incele; yalnız benzer harf görerek bütün bir sözcüğü kafiye ilan etme.

Dikkat: Bir modern özgün dörtlüğü tarihî bir türün kesin örneği sayma.

Puan: Hece sayılarının doğruluğu: 8 • Tekrar ve ses ayrımı: 8 • Ritme katkı açıklaması: 4

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

Koşuk ile koşmanın aynı ad olmadığını dönem/gelenek açısından açıkla. Bir metni ninni olarak değerlendirmede hangi işlevsel kanıt ararsın?

Cevap: Koşuk ve koşma farklı tarihî/geleneksel adlandırmalardır. Ninnide çocuğu uyutma veya sakinleştirme amacı ve söyleyiş bağlamı aranır.

Nasıl düşünülür?

1. Biçim, dönem/gelenek ve işlev bilgilerini ayrı sütunlarda düşün.
2. Verilen kanıtın hangi özelliği gösterdiğini, hangi bilgiyi göstermediğini ayır.
3. Kesin tür adlandırmasını gerekli kanıt bulunmadan yapma.

Dikkat: Dörtlük olan her metni türkü sanma.

Puan: Tür/gelenek/işlev ayrımı: 10 • Kanıt gereksinimi ve gerekçe: 10

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Devam

4. SORU • 20 PUAN • TDE4.2

Bu, dinleme sonrası film şeridi oluşturma becerisinin yazılı hazırlık çalışmasıdır. Olayları dört karelik bir film şeridi olarak planla. Her kare için görülecek görüntüyü ve en fazla 12 sözcüklük a...

- Cevap: 1. kare: çocuk, tohum ve kuru bahçe. Alt yazı: “Bir sorun fark edildi.”**
2. kare: saklama isteği ile paylaşma kararı. Alt yazı: “İlk düşünce her şeyi çözmedi.”
3. kare: yardım isteme ve ortak bakım. Alt yazı: “Birlikte başka bir yol aradılar.”
4. kare: filizlerden yeni tohumların paylaşılması. Alt yazı: “Çözüm yeni bir sorumluluk getirdi.”

Nasıl düşünülür?

1. Önce başlangıç, çatışma, çözüm eylemi ve sonucu ayır.
2. Görüntüde gösterilebilecek eylemi seç; düşünceyi yalnız uzun açıklamayla taşıma.
3. Karelerin sırası ve alt yazılar metnin ana ilişkilerini korumalıdır.

Dikkat: Bir kareye bütün anlatıyı doldurma.

Puan: Dört karenin olay örgüsüne uygunluğu: 8 • Görüntü ve kısa alt yazı: 8 • Düzeyin istediği ek gerekçe: 4

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Taslak alt yazıyı düzelt: “köylüler sorunu fark etti herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı” İlk harf ve noktalama dışında, bu cümlemin anlatının çözüm sürecini neden eksik ve...

Cevap: Yazım/noktalama düzeltmesi: “Köylüler sorunu fark etti. Herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı.” Ancak noktalama düzelse de içerik sorunu sürer: çözüm için gözlem, emek ve düzenleme gerekmiştir. Uygun örnek: “Birlikte çalıştılar; çözümü sürdürmenin sorumluluğunu da paylaştılar.”

Nasıl düşünülür?

1. Biçim düzeltmesi ile içerik düzeltmesini ayır.
2. “Bir anda”, “her şeyi” ve “hiçbir şeye” sözlerinin metin tarafından desteklenip desteklenmediğini denetle.
3. Son karede çözümün kendiliğinden oluştuğu veya bütün sorunları sonsuza dek bitirdiği izlenimi verme.

Dikkat: Noktalaması doğru cümlemin içerik bakımından da doğru olduğunu varsayma.

Puan: Yazım ve noktalama: 6 • İçerik sorununu açıklama: 8 • Metne uygun yeni alt yazı: 6

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

K2 / Çözüm ve puanlama

5 soru • 100 puan • Soru numaraları öğrenci formuyla aynıdır.

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Dörtlüğün temasını iki sözcük veya dizeyi kanıt göstererek açıkla.

Cevap: Temel yorum: Paylaşmanın kırgınlığı azaltması. “Su yürür de taş susar” ve “Kırgın gönül az susar” arasındaki ilişki bu yorumu destekler.

Nasıl düşünülür?

1. Önce görünür varlıkları ve eylemleri belirle.
2. İmgelerin çağrıştırdığı duyguyu, sözcüklerin bağlamını koruyarak açıkla.
3. Şiirdeki söyleyenin duygusu ile gerçek yazarın biyografisini aynı bilgi kabul etme.

Dikkat: Tema olarak yalnız tek bir nesne adı yazma.

Puan: Tema veya tutarlı yorum: 8 • İki uygun metin kanıtı: 8 • Yorum-kanıt bağı: 4

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

“Çeşme” dörtlüğüne göre: Dizelerin hece sayılarını belirle. Tekrarın ve benzer seslerin ritme katkısını bir örnekle açıkla.

Cevap: Dize hece sayıları: 7, 7, 7, 7. Yedi heceli düzen vardır. Dize sonları: taş susar/ses susar/az susar. Tekrar incelemesi: susar. Aynı anlam ve görevle yinelenen sözcük/ek redif olabilir; bu tekrar dışındaki ses ortaklığı ayrıca incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Her dizedeki ünlüleri sayarak heceleri kontrol et.
2. Aynı anlam ve görevdeki ek/sözcük tekrarını ayır.
3. Ardından kalan ses benzerliklerini incele; yalnız benzer harf görerek bütün bir sözcüğü kafiye ilan etme.

Dikkat: Bir modern özgün dörtlüğü tarihî bir türün kesin örneği sayma.

Puan: Hece sayılarının doğruluğu: 8 • Tekrar ve ses ayrımı: 8 • Ritme katkı açıklaması: 4

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

Koşuk ile koşmanın aynı ad olmadığını dönem/gelenek açısından açıkla. Bir metni ninni olarak değerlendirmede hangi işlevsel kanıt ararsın?

Cevap: Koşuk ve koşma farklı tarihî/geleneksel adlandırmalardır. Ninnide çocuğu uyutma veya sakinleştirme amacı ve söyleyiş bağlamı aranır.

Nasıl düşünülür?

1. Biçim, dönem/gelenek ve işlev bilgilerini ayrı sütunlarda düşün.
2. Verilen kanıtın hangi özelliği gösterdiğini, hangi bilgiyi göstermediğini ayır.
3. Kesin tür adlandırmasını gerekli kanıt bulunmadan yapma.

Dikkat: Dörtlük olan her metni türkü sanma.

Puan: Tür/gelenek/işlev ayrımı: 10 • Kanıt gereksinimi ve gerekçe: 10

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Devam

4. SORU • 20 PUAN • TDE4.2

Bu, dinleme sonrası film şeridi oluşturma becerisinin yazılı hazırlık çalışmasıdır. Olayları dört karelik bir film şeridi olarak planla. Her kare için görülecek görüntüyü ve en fazla 12 sözcüklük a...

- Cevap: 1. kare: taşıyıcı, çocuk ve çatlak testi. Alt yazı: “Bir sorun fark edildi.”**
2. kare: israfı önleme ile beklenmedik yararı görme. Alt yazı: “İlk düşünce her şeyi çözmedi.”
3. kare: yoldaki çiçeklerin fark edilmesi. Alt yazı: “Birlikte başka bir yol aradılar.”
4. kare: testi onarma ve çiçekleri ayrı sulama. Alt yazı: “Çözüm yeni bir sorumluluk getirdi.”

Nasıl düşünülür?

1. Önce başlangıç, çatışma, çözüm eylemi ve sonucu ayır.
2. Görüntüde gösterilebilecek eylemi seç; düşünceyi yalnız uzun açıklamayla taşıma.
3. Karelerin sırası ve alt yazılar metnin ana ilişkilerini korumalıdır.

Dikkat: Bir kareye bütün anlatıyı doldurma.

Puan: Dört karenin olay örgüsüne uygunluğu: 8 • Görüntü ve kısa alt yazı: 8 • Düzeyin istediği ek gerekçe: 4

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Taslak alt yazıyı düzelt: “köylüler sorunu fark etti herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı” İlk harf ve noktalama dışında, bu cümlemin anlatının çözüm sürecini neden eksik ve...

Cevap: Yazım/noktalama düzeltmesi: “Köylüler sorunu fark etti. Herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı.” Ancak noktalama düzelse de içerik sorunu sürer: çözüm için gözlem, emek ve düzenleme gerekmiştir. Uygun örnek: “Birlikte çalıştılar; çözümü sürdürmenin sorumluluğunu da paylaştılar.”

Nasıl düşünülür?

1. Biçim düzeltmesi ile içerik düzeltmesini ayır.
2. “Bir anda”, “her şeyi” ve “hiçbir şeye” sözlerinin metin tarafından desteklenip desteklenmediğini denetle.
3. Son karede çözümün kendiliğinden oluştuğu veya bütün sorunları sonsuza dek bitirdiği izlenimi verme.

Dikkat: Noktalaması doğru cümlemin içerik bakımından da doğru olduğunu varsayma.

Puan: Yazım ve noktalama: 6 • İçerik sorununu açıklama: 8 • Metne uygun yeni alt yazı: 6

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

K3 / Çözüm ve puanlama

5 soru • 100 puan • Soru numaraları öğrenci formuyla aynıdır.

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Dörtlüğün temasını iki sözcük veya dizeyi kanıt göstererek açıkla.

Cevap: Temel yorum: Söylenemeyen söz ve iletişim özlemi. “Akşam iner yollara” ve “Ulaşmadı ellere” arasındaki ilişki bu yorumu destekler.

Nasıl düşünülür?

1. Önce görünür varlıkları ve eylemleri belirle.
2. İmgelerin çağrıştırdığı duyguyu, sözcüklerin bağlamını koruyarak açıkla.
3. Şiirdeki söyleyenin duygusu ile gerçek yazarın biyografisini aynı bilgi kabul etme.

Dikkat: Tema olarak yalnız tek bir nesne adı yazma.

Puan: Tema veya tutarlı yorum: 8 • İki uygun metin kanıtı: 8 • Yorum-kanıt bağı: 4

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

“Işık” dörtlüğüne göre: Dizelerin hece sayılarını belirle. Tekrarın ve benzer seslerin ritme katkısını bir örnekle açıkla.

Cevap: Dize hece sayıları: 7, 7, 7, 7. Yedi heceli düzen vardır. Dize sonları: yollara/dallara. Tekrar incelemesi: -lara. Aynı anlam ve görevle yinelenen sözcük/ek redif olabilir; bu tekrar dışındaki ses ortaklığı ayrıca incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Her dizedeki ünlüleri sayarak heceleri kontrol et.
2. Aynı anlam ve görevdeki ek/sözcük tekrarını ayır.
3. Ardından kalan ses benzerliklerini incele; yalnız benzer harf görerek bütün bir sözcüğü kafiye ilan etme.

Dikkat: Bir modern özgün dörtlüğü tarihî bir türün kesin örneği sayma.

Puan: Hece sayılarının doğruluğu: 8 • Tekrar ve ses ayrımı: 8 • Ritme katkı açıklaması: 4

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

Koşuk ile koşmanın aynı ad olmadığını dönem/gelenek açısından açıkla. Bir metni ninni olarak değerlendirmede hangi işlevsel kanıt ararsın?

Cevap: Koşuk ve koşma farklı tarihî/geleneksel adlandırmalardır. Ninnide çocuğu uyutma veya sakinleştirme amacı ve söyleyiş bağlamı aranır.

Nasıl düşünülür?

1. Biçim, dönem/gelenek ve işlev bilgilerini ayrı sütunlarda düşün.
2. Verilen kanıtın hangi özelliği gösterdiğini, hangi bilgiyi göstermediğini ayır.
3. Kesin tür adlandırmasını gerekli kanıt bulunmadan yapma.

Dikkat: Dörtlük olan her metni türkü sanma.

Puan: Tür/gelenek/işlev ayrımı: 10 • Kanıt gereksinimi ve gerekçe: 10

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Devam

4. SORU • 20 PUAN • TDE4.2

Bu, dinleme sonrası film şeridi oluşturma becerisinin yazılı hazırlık çalışmasıdır. Olayları dört karelik bir film şeridi olarak planla. Her kare için görülecek görüntüyü ve en fazla 12 sözcüklük a...

- Cevap: 1. kare: dağ köyü ve susan uyarı çanı. Alt yazı: “Bir sorun fark edildi.”**
2. kare: panikle uzaklaşma ile sorunu araştırma. Alt yazı: “İlk düşünce her şeyi çözmedi.”
3. kare: kopuk ipin bulunması ve ortak onarım. Alt yazı: “Birlikte başka bir yol aradılar.”
4. kare: ışıklı işaretle daha kapsayıcı haberleşme. Alt yazı: “Çözüm yeni bir sorumluluk getirdi.”

Nasıl düşünülür?

1. Önce başlangıç, çatışma, çözüm eylemi ve sonucu ayır.
2. Görüntüde gösterilebilecek eylemi seç; düşüncüyü yalnız uzun açıklamayla taşıma.
3. Karelerin sırası ve alt yazılar metnin ana ilişkilerini korumalıdır.

Dikkat: Bir kareye bütün anlatıyı doldurma.

Puan: Dört karenin olay örgüsüne uygunluğu: 8 • Görüntü ve kısa alt yazı: 8 • Düzeyin istediği ek gerekçe: 4

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Taslak alt yazıyı düzelt: “köylüler sorunu fark etti herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı” İlk harf ve noktalama dışında, bu cümlemin anlatının çözüm sürecini neden eksik ve...

Cevap: Yazım/noktalama düzeltmesi: “Köylüler sorunu fark etti. Herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı.” Ancak noktalama düzelse de içerik sorunu sürer: çözüm için gözlem, emek ve düzenleme gerekmiştir. Uygun örnek: “Birlikte çalıştılar; çözümü sürdürmenin sorumluluğunu da paylaştılar.”

Nasıl düşünülür?

1. Biçim düzeltmesi ile içerik düzeltmesini ayır.
2. “Bir anda”, “her şeyi” ve “hiçbir şeye” sözlerinin metin tarafından desteklenip desteklenmediğini denetle.
3. Son karede çözümün kendiliğinden oluştuğu veya bütün sorunları sonsuza dek bitirdiği izlenimi verme.

Dikkat: Noktalaması doğru cümlemin içerik bakımından da doğru olduğunu varsayma.

Puan: Yazım ve noktalama: 6 • İçerik sorununu açıklama: 8 • Metne uygun yeni alt yazı: 6

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

01 / Çözüm ve puanlama

5 soru • 100 puan • Soru numaraları öğrenci formuyla aynıdır.

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Dörtlükte somut bir görüntünün soyut duyguyu nasıl taşıdığını açıkla; yorumuna iki metin kanıt ekle.

Cevap: Temel yorum: Ortak emeğin umudu beslemesi. “Tohum düştü toprağa” ve “Su taşıyan çorağa” arasındaki ilişki bu yorumu destekler.

Nasıl düşünülür?

1. Önce görünür varlıkları ve eylemleri belirle.
2. İmgelerin çağrıştırdığı duyguyu, sözcüklerin bağlamını koruyarak açıkla.
3. Şiirdeki söyleyenin duygusu ile gerçek yazarın biyografisini aynı bilgi kabul etme.

Dikkat: Tema olarak yalnız tek bir nesne adı yazma.

Puan: Tema veya tutarlı yorum: 8 • İki uygun metin kanıtı: 8 • Yorum-kanıt bağı: 4

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

“Emek” dörtlüğüne göre: Hece sayıları, dize sonları ve tekrarları incele. Sözcük veya ek tekrarını, ses benzerliğinden nasıl ayırdığını açıkla.

Cevap: Dize hece sayıları: 7, 7, 7, 7. Yedi heceli düzen vardır. Dize sonları: toprağa/yaprağa/çorağa. Tekrar incelemesi: -a yönelme eki. Aynı anlam ve görevle yinelenen sözcük/ek redif olabilir; bu tekrar dışındaki ses ortaklığı ayrıca incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Her dizedeki ünlüleri sayarak heceleri kontrol et.
2. Aynı anlam ve görevdeki ek/sözcük tekrarını ayır.
3. Ardından kalan ses benzerliklerini incele; yalnız benzer harf görerek bütün bir sözcüğü kafiye ilan etme.

Dikkat: Bir modern özgün dörtlüğü tarihî bir türün kesin örneği sayma.

Puan: Hece sayılarının doğruluğu: 8 • Tekrar ve ses ayrımı: 8 • Ritme katkı açıklaması: 4

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

Dörtlükteki hece ve tekrar özellikleri onun kesinlikle türkü olduğunu kanıtlar mı? Ek olarak hangi kanıtı ihtiyaç duyduğunu söyle; ninniyle işlev bakımından karşılaştı.

Cevap: Hayır. Ölçü ve tekrar birden çok şiir biçiminde bulunabilir. Türkü değerlendirmesi için ezgiyle icra ve aktarım bilgisi; ninni için ayrıca çocuğa yönelik uyutma/sakinleştirme işlevi aranır.

Nasıl düşünülür?

1. Biçim, dönem/gelenek ve işlev bilgilerini ayrı sütunlarda düşün.
2. Verilen kanıtın hangi özelliği gösterdiğini, hangi bilgiyi göstermediğini ayır.
3. Kesin tür adlandırmasını gerekli kanıt bulunmadan yapma.

Dikkat: Dörtlük olan her metni türkü sanma.

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Devam

Puan: Tür/gelenek/işlev ayrımı: 10 • Kanıt gereksinimi ve gerekçe: 10

4. SORU • 20 PUAN • TDE4.2

Bu, dinleme sonrası film şeridi oluşturma becerisinin yazılı hazırlık çalışmasıdır. Olayları dört karelik film şeridine dönüştür. Her karede görüntü ve kısa alt yazı kullan; ikinci ve üçüncü kare a...

Cevap: 1. kare: taşıyıcı, çocuk ve çatlak testi. Alt yazı: “Bir sorun fark edildi.”
2. kare: israfı önleme ile beklenmedik yararı görme. Alt yazı: “İlk düşünce her şeyi çözmedi.”
3. kare: yoldaki çiçeklerin fark edilmesi. Alt yazı: “Birlikte başka bir yol aradılar.”
4. kare: testi onarma ve çiçekleri ayrı sulama. Alt yazı: “Çözüm yeni bir sorumluluk getirdi.”
İkinci kare ilk tutumu gösterir; üçüncü kare bu tutumun hangi gözlem/eylemle değiştiğini görünür kılar.

Nasıl düşünülür?

1. Önce başlangıç, çatışma, çözüm eylemi ve sonucu ayır.
2. Görüntüde gösterilebilecek eylemi seç; düşünceyi yalnız uzun açıklamayla taşıma.
3. Karelerin sırası ve alt yazılar metnin ana ilişkilerini korumalıdır.

Dikkat: Bir kareye bütün anlatıyı doldurma.

Puan: Dört karenin olay örgüsüne uygunluğu: 8 • Görüntü ve kısa alt yazı: 8 • Düzeyin istediği ek gerekçe: 4

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Taslak alt yazıyı düzelt: “köylüler sorunu fark etti herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı” İlk harf ve noktalama dışında, bu cümlemin anlatının çözüm sürecini neden eksik ve...

Cevap: Yazım/noktalama düzeltmesi: “Köylüler sorunu fark etti. Herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı.” Ancak noktalama düzelse de içerik sorunu sürer: çözüm için gözlem, emek ve düzenleme gerekmiştir. Uygun örnek: “Birlikte çalıştılar; çözümü sürdürmenin sorumluluğunu da paylaştılar.”

Nasıl düşünülür?

1. Biçim düzeltmesi ile içerik düzeltmesini ayır.
2. “Bir anda”, “her şeyi” ve “hiçbir şeye” sözlerinin metin tarafından desteklenip desteklenmediğini denetle.
3. Son karede çözümün kendiliğinden oluştuğu veya bütün sorunları sonsuza dek bitirdiği izlenimi verme.

Dikkat: Noktalaması doğru cümlemin içerik bakımından da doğru olduğunu varsayma.

Puan: Yazım ve noktalama: 6 • İçerik sorununu açıklama: 8 • Metne uygun yeni alt yazı: 6

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

02 / Çözüm ve puanlama

5 soru • 100 puan • Soru numaraları öğrenci formuyla aynıdır.

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Dörtlükte somut bir görüntünün soyut duyguyu nasıl taşıdığını açıkla; yorumuna iki metin kanıtı ekle.

Cevap: Temel yorum: Ayrılığa rağmen dostluğun ve hatıranın sürmesi. “Rüzgâr eser iz kalır” ve “Dost elinde köz kalır” arasındaki ilişki bu yorumu destekler.

Nasıl düşünülür?

1. Önce görünür varlıkları ve eylemleri belirle.
2. İmgelerin çağrıştırdığı duyguyu, sözcüklerin bağlamını koruyarak açıkla.
3. Şiirdeki söyleyenin duygusu ile gerçek yazarın biyografisini aynı bilgi kabul etme.

Dikkat: Tema olarak yalnız tek bir nesne adı yazma.

Puan: Tema veya tutarlı yorum: 8 • İki uygun metin kanıtı: 8 • Yorum-kanıt bağı: 4

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

“Yolcu” dörtlüğüne göre: Hece sayıları, dize sonları ve tekrarları incele. Sözcük veya ek tekrarını, ses benzerliğinden nasıl ayırdığını açıkla.

Cevap: Dize hece sayıları: 6, 7, 7, 7. Dizelerde hece sayısı tek bir ortak sayıya sabitlenmemiştir. Dize sonları: iz kalır/söz kalır/köz kalır. Tekrar incelemesi: kalır. Aynı anlam ve görevle yinelenen sözcük/ek redif olabilir; bu tekrar dışındaki ses ortaklığı ayrıca incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Her dizedeki ünlüleri sayarak heceleri kontrol et.
2. Aynı anlam ve görevdeki ek/sözcük tekrarını ayır.
3. Ardından kalan ses benzerliklerini incele; yalnız benzer harf görerek bütün bir sözcüğü kafiye ilan etme.

Dikkat: Bir modern özgün dörtlüğü tarihî bir türün kesin örneği sayma.

Puan: Hece sayılarının doğruluğu: 8 • Tekrar ve ses ayrımı: 8 • Ritme katkı açıklaması: 4

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Devam

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

Dörtlükteki hece ve tekrar özellikleri onun kesinlikle türkü olduğunu kanıtlar mı? Ek olarak hangi kanıtı ihtiyaç duyduğunu söyle; ninniyle işlev bakımından karşılaştır.

Cevap: Hayır. Ölçü ve tekrar birden çok şiir biçiminde bulunabilir. Türkü değerlendirmesi için ezgiyle icra ve aktarım bilgisi; ninni için ayrıca çocuğa yönelik uyutma/sakinleştirme işlevi aranır.

Nasıl düşünülür?

1. Biçim, dönem/gelenek ve işlev bilgilerini ayrı sütunlarda düşün.
2. Verilen kanıtın hangi özelliği gösterdiğini, hangi bilgiyi göstermediğini ayır.
3. Kesin tür adlandırmasını gerekli kanıt bulunmadan yapma.

Dikkat: Dörtlük olan her metni türkü sanma.

Puan: Tür/gelenek/işlev ayrımı: 10 • Kanıt gereksinimi ve gerekçe: 10

4. SORU • 20 PUAN • TDE4.2

Bu, dinleme sonrası film şeridi oluşturma becerisinin yazılı hazırlık çalışmasıdır. Olayları dört karelik film şeridine dönüştür. Her karede görüntü ve kısa alt yazı kullan; ikinci ve üçüncü kare a...

Cevap: 1. kare: dağ köyü ve susan uyarı çanı. Alt yazı: “Bir sorun fark edildi.”
2. kare: panikle uzaklaşma ile sorunu araştırma. Alt yazı: “İlk düşünce her şeyi çözmedi.”
3. kare: kopuk ipin bulunması ve ortak onarım. Alt yazı: “Birlikte başka bir yol aradılar.”
4. kare: ışıklı işaretle daha kapsayıcı haberleşme. Alt yazı: “Çözüm yeni bir sorumluluk getirdi.”
İkinci kare ilk tutumu gösterir; üçüncü kare bu tutumun hangi gözlem/eylemle değiştiğini görünür kılar.

Nasıl düşünülür?

1. Önce başlangıç, çatışma, çözüm eylemi ve sonucu ayır.
2. Görüntüde gösterilebilecek eylemi seç; düşüncüyü yalnız uzun açıklamayla taşıma.
3. Karelerin sırası ve alt yazılar metnin ana ilişkilerini korumalıdır.

Dikkat: Bir kareye bütün anlatıyı doldurma.

Puan: Dört karenin olay örgüsüne uygunluğu: 8 • Görüntü ve kısa alt yazı: 8 • Düzeyin istediği ek gerekçe: 4

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Devam

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Taslak alt yazıyı düzelt: “köylüler sorunu fark etti herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı” İlk harf ve noktalama dışında, bu cümlemin anlatının çözüm sürecini neden eksik ve...

Cevap: Yazım/noktalama düzeltmesi: “Köylüler sorunu fark etti. Herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı.” Ancak noktalama düzelse de içerik sorunu sürer: çözüm için gözlem, emek ve düzenleme gerekmiştir. Uygun örnek: “Birlikte çalıştılar; çözümü sürdürmenin sorumluluğunu da paylaştılar.”

Nasıl düşünülür?

1. Biçim düzeltmesi ile içerik düzeltmesini ayır.
2. “Bir anda”, “her şeyi” ve “hiçbir şeye” sözlerinin metin tarafından desteklenip desteklenmediğini denetle.
3. Son karede çözümün kendiliğinden oluştuğu veya bütün sorunları sonsuza dek bitirdiği izlenimi verme.

Dikkat: Noktalaması doğru cümlemin içerik bakımından da doğru olduğunu varsayma.

Puan: Yazım ve noktalama: 6 • İçerik sorununu açıklama: 8 • Metne uygun yeni alt yazı: 6

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

03 / Çözüm ve puanlama

5 soru • 100 puan • Soru numaraları öğrenci formuyla aynıdır.

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Dörtlükte somut bir görüntünün soyut duyguyu nasıl taşıdığını açıkla; yorumuna iki metin kanıt ekle.

Cevap: Temel yorum: Ev ve geçmişle kurulan bağ. “Eski kapı ses verir” ve “Ev içimde yer verir” arasındaki ilişki bu yorumu destekler.

Nasıl düşünülür?

1. Önce görünür varlıkları ve eylemleri belirle.
2. İmgelerin çağrıştırdığı duyguyu, sözcüklerin bağlamını koruyarak açıkla.
3. Şiirdeki söyleyenin duygusu ile gerçek yazarın biyografisini aynı bilgi kabul etme.

Dikkat: Tema olarak yalnız tek bir nesne adı yazma.

Puan: Tema veya tutarlı yorum: 8 • İki uygun metin kanıtı: 8 • Yorum-kanıt bağı: 4

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

“Ev” dörtlüğüne göre: Hece sayıları, dize sonları ve tekrarları incele. Sözcük veya ek tekrarını, ses benzerliğinden nasıl ayırdığını açıkla.

Cevap: Dize hece sayıları: 7, 7, 7, 7. Yedi heceli düzen vardır. Dize sonları: ses verir/iz verir/yer verir. Tekrar incelemesi: verir. Aynı anlam ve görevle yinelenen sözcük/ek redif olabilir; bu tekrar dışındaki ses ortaklığı ayrıca incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Her dizedeki ünlüleri sayarak heceleri kontrol et.
2. Aynı anlam ve görevdeki ek/sözcük tekrarını ayır.
3. Ardından kalan ses benzerliklerini incele; yalnız benzer harf görerek bütün bir sözcüğü kafiye ilan etme.

Dikkat: Bir modern özgün dörtlüğü tarihî bir türün kesin örneği sayma.

Puan: Hece sayılarının doğruluğu: 8 • Tekrar ve ses ayrımı: 8 • Ritme katkı açıklaması: 4

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

Dörtlükteki hece ve tekrar özellikleri onun kesinlikle türkü olduğunu kanıtlar mı? Ek olarak hangi kanıtı ihtiyaç duyduğunu söyle; ninniyle işlev bakımından karşılaştı.

Cevap: Hayır. Ölçü ve tekrar birden çok şiir biçiminde bulunabilir. Türkü değerlendirmesi için ezgiyle icra ve aktarım bilgisi; ninni için ayrıca çocuğa yönelik uyutma/sakinleştirme işlevi aranır.

Nasıl düşünülür?

1. Biçim, dönem/gelenek ve işlev bilgilerini ayrı sütunlarda düşün.
2. Verilen kanıtın hangi özelliği gösterdiğini, hangi bilgiyi göstermediğini ayır.
3. Kesin tür adlandırmasını gerekli kanıt bulunmadan yapma.

Dikkat: Dörtlük olan her metni türkü sanma.

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Devam

Puan: Tür/gelenek/işlev ayrımı: 10 • Kanıt gereksinimi ve gerekçe: 10

4. SORU • 20 PUAN • TDE4.2

Bu, dinleme sonrası film şeridi oluşturma becerisinin yazılı hazırlık çalışmasıdır. Olayları dört karelik film şeridine dönüştür. Her karede görüntü ve kısa alt yazı kullan; ikinci ve üçüncü kare a...

Cevap: 1. kare: çocuk, tohum ve kuru bahçe. Alt yazı: “Bir sorun fark edildi.”

2. kare: saklama isteği ile paylaşma kararı. Alt yazı: “İlk düşünce her şeyi çözmedi.”

3. kare: yardım isteme ve ortak bakım. Alt yazı: “Birlikte başka bir yol aradılar.”

4. kare: filizlerden yeni tohumların paylaşılması. Alt yazı: “Çözüm yeni bir sorumluluk getirdi.”

İkinci kare ilk tutumu gösterir; üçüncü kare bu tutumun hangi gözlem/eylemle değiştiğini görünür kılar.

Nasıl düşünülür?

1. Önce başlangıç, çatışma, çözüm eylemi ve sonucu ayır.
2. Görüntüde gösterilebilecek eylemi seç; düşünceyi yalnız uzun açıklamayla taşıma.
3. Karelerin sırası ve alt yazılar metnin ana ilişkilerini korumalıdır.

Dikkat: Bir kareye bütün anlatıyı doldurma.

Puan: Dört karenin olay örgüsüne uygunluğu: 8 • Görüntü ve kısa alt yazı: 8 • Düzeyin istediği ek gerekçe: 4

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Taslak alt yazıyı düzelt: “köylüler sorunu fark etti herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı” İlk harf ve noktalama dışında, bu cümlemin anlatının çözüm sürecini neden eksik ve...

Cevap: Yazım/noktalama düzeltmesi: “Köylüler sorunu fark etti. Herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı.” Ancak noktalama düzelse de içerik sorunu sürer: çözüm için gözlem, emek ve düzenleme gerekmiştir. Uygun örnek: “Birlikte çalıştılar; çözümü sürdürmenin sorumluluğunu da paylaştılar.”

Nasıl düşünülür?

1. Biçim düzeltmesi ile içerik düzeltmesini ayır.
2. “Bir anda”, “her şeyi” ve “hiçbir şeye” sözlerinin metin tarafından desteklenip desteklenmediğini denetle.
3. Son karede çözümün kendiliğinden oluştuğu veya bütün sorunları sonsuza dek bitirdiği izlenimi verme.

Dikkat: Noktalaması doğru cümlemin içerik bakımından da doğru olduğunu varsayma.

Puan: Yazım ve noktalama: 6 • İçerik sorununu açıklama: 8 • Metne uygun yeni alt yazı: 6

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Z1 / Çözüm ve puanlama

5 soru • 100 puan • Soru numaraları öğrenci formuyla aynıdır.

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Dörtlük için iki farklı fakat metne dayalı yorum kur. Yorumlarının hangi noktada birleştiğini ve metnin hangi kesin bilgiyi vermediğini göster.

Cevap: Temel yorum: Küçük katkıların ortak geleceğe yol açması. “İki yaka yan yana” ve “Yol göründü yarına” arasındaki ilişki bu yorumu destekler. Bireysel bir deneyimin hatırlanması ve ortak insan deneyiminin aktarılması iki olası okumadır; şiir gerçek yazarın yaşamındaki belirli tarih veya olayı kanıtlamaz.

Nasıl düşünülür?

1. Önce görünür varlıkları ve eylemleri belirle.
2. İmgelerin çağrıştırdığı duyguyu, sözcüklerin bağlamını koruyarak açıkla.
3. Şiirdeki söyleyenin duygusu ile gerçek yazarın biyografisini aynı bilgi kabul etme.

Dikkat: Tema olarak yalnız tek bir nesne adı yazma.

Puan: Tema veya tutarlı yorum: 8 • İki uygun metin kanıtı: 8 • Yorum-kanıt bağı: 4

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

“Köprü” dörtlüğüne göre: “Dize sonundaki her benzerlik kafiye; aynı sözcüğün tekrarı da daima kafiye.” yargısını dörtlükten yararlanarak eleştir. Ölçü, tekrar ve ses benzerliğini ayrı değerlendir.

Cevap: Dize hece sayıları: 7, 7, 7, 7. Yedi heceli düzen vardır. Dize sonları: yan yana/insana/yarına. Tekrar incelemesi: Tek başına bu dizilerde ortak sözcük redifi yoktur.. Aynı anlam ve görevle yinelenen sözcük/ek redif olabilir; bu tekrar dışındaki ses ortaklığı ayrıca incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Her dizedeki ünlüleri sayarak heceleri kontrol et.
2. Aynı anlam ve görevdeki ek/sözcük tekrarını ayır.
3. Ardından kalan ses benzerliklerini incele; yalnız benzer harf görerek bütün bir sözcüğü kafiye ilan etme.

Dikkat: Bir modern özgün dörtlüğü tarihî bir türün kesin örneği sayma.

Puan: Hece sayılarının doğruluğu: 8 • Tekrar ve ses ayrımı: 8 • Ritme katkı açıklaması: 4

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Devam

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

Bir arşiv kaydında yalnız dört dize var; söyleyen, ezgi, bağlam ve tarih bilinmiyor. “Bu kesin bir koşuk ve aynı zamanda ninnidir.” iddiasını değerlendir. Tür ayrımı için üç farklı kanıt türü ve he...

Cevap: Kesin hüküm kurulamaz. Tarih ve aktarım kaydı gelenek bağını; ezgi/icra kaydı müzik ilişkisini; söyleyiş ortamı ve muhatap ise ninni işlevini aydınlatır. Dört dizelik yapı tek başına iki tür adını da kanıtlamaz.

Nasıl düşünülür?

1. Biçim, dönem/gelenek ve işlev bilgilerini ayrı sütunlarda düşün.
2. Verilen kanıtın hangi özelliği gösterdiğini, hangi bilgiyi göstermediğini ayır.
3. Kesin tür adlandırmasını gerekli kanıt bulunmadan yapma.

Dikkat: Dörtlük olan her metni türkü sanma.

Puan: Tür/gelenek/işlev ayrımı: 10 • Kanıt gereksinimi ve gerekçe: 10

4. SORU • 20 PUAN • TDE4.2

Bu, dinleme sonrası film şeridi oluşturma becerisinin yazılı hazırlık çalışmasıdır. Olayı dört karelik film şeridine dönüştür. Temel çatışmayı koruyarak bir karede yakın plan kullan; bir kareyi çık...

Cevap: 1. kare: dağ köyü ve susan uyarı çanı. Alt yazı: “Bir sorun fark edildi.”
2. kare: panikle uzaklaşma ile sorunu araştırma. Alt yazı: “İlk düşünce her şeyi çözmedi.”
3. kare: kopuk ipin bulunması ve ortak onarım. Alt yazı: “Birlikte başka bir yol aradılar.”
4. kare: ışıklı işaretle daha kapsayıcı haberleşme. Alt yazı: “Çözüm yeni bir sorumluluk getirdi.”
İkinci kare ilk tutumu gösterir; üçüncü kare bu tutumun hangi gözlem/eylemle değiştiğini görünür kılar. Yakın plan, sorunla ilişkili nesneyi ya da kararı gösteren el hareketini vurgulayabilir. Dönüşüm karesi çıkarılırsa sonucun hangi nedenle oluştuğu belirsizleşir.

Nasıl düşünülür?

1. Önce başlangıç, çatışma, çözüm eylemi ve sonucu ayır.
2. Görüntüde gösterilebilecek eylemi seç; düşünceyi yalnız uzun açıklamayla taşıma.
3. Karelerin sırası ve alt yazılar metnin ana ilişkilerini korumalıdır.

Dikkat: Bir kareye bütün anlatıyı doldurma.

Puan: Dört karenin olay örgüsüne uygunluğu: 8 • Görüntü ve kısa alt yazı: 8 • Düzeyin istediği ek gerekçe: 4

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Devam

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Taslak alt yazıyı düzelt: “köylüler sorunu fark etti herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı” İlk harf ve noktalama dışında, bu cümlemin anlatının çözüm sürecini neden eksik ve...

Cevap: Yazım/noktalama düzeltmesi: “Köylüler sorunu fark etti. Herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı.” Ancak noktalama düzelse de içerik sorunu sürer: çözüm için gözlem, emek ve düzenleme gerekmiştir. Uygun örnek: “Birlikte çalıştılar; çözümü sürdürmenin sorumluluğunu da paylaştılar.”

Nasıl düşünülür?

1. Biçim düzeltmesi ile içerik düzeltmesini ayır.
2. “Bir anda”, “her şeyi” ve “hiçbir şeye” sözlerinin metin tarafından desteklenip desteklenmediğini denetle.
3. Son karede çözümün kendiliğinden oluştuğu veya bütün sorunları sonsuza dek bitirdiği izlenimi verme.

Dikkat: Noktalaması doğru cümlemin içerik bakımından da doğru olduğunu varsayma.

Puan: Yazım ve noktalama: 6 • İçerik sorununu açıklama: 8 • Metne uygun yeni alt yazı: 6

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Z2 / Çözüm ve puanlama

5 soru • 100 puan • Soru numaraları öğrenci formuyla aynıdır.

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Dörtlük için iki farklı fakat metne dayalı yorum kur. Yorumlarının hangi noktada birleştiğini ve metnin hangi kesin bilgiyi vermediğini göster.

Cevap: Temel yorum: Geçmişin bugün içinde yeniden anlam kazanması. “Bir defterde iz gördüm” ve “Yeni yolda söz gördüm” arasındaki ilişki bu yorumu destekler. Bireysel bir deneyimin hatırlanması ve ortak insan deneyiminin aktarılması iki olası okumadır; şiir gerçek yazarın yaşamındaki belirli tarih veya olayı kanıtlamaz.

Nasıl düşünülür?

1. Önce görünür varlıkları ve eylemleri belirle.
2. İmgelerin çağrıştırdığı duyguyu, sözcüklerin bağlamını koruyarak açıkla.
3. Şiirdeki söyleyenin duygusu ile gerçek yazarın biyografisini aynı bilgi kabul etme.

Dikkat: Tema olarak yalnız tek bir nesne adı yazma.

Puan: Tema veya tutarlı yorum: 8 • İki uygun metin kanıtı: 8 • Yorum-kanıt bağı: 4

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

“Bellek” dörtlüğüne göre: “Dize sonundaki her benzerlik kafiye; aynı sözcüğün tekrarı da daima kafiye.” yargısını dörtlükten yararlanarak eleştir. Ölçü, tekrar ve ses benzerliğini ayrı değerler...

Cevap: Dize hece sayıları: 7, 7, 7, 7. Yedi heceli düzen vardır. Dize sonları: iz gördüm/yaz gördüm/söz gördüm. Tekrar incelemesi: gördüm. Aynı anlam ve görevle yinelenen sözcük/ek redif olabilir; bu tekrar dışındaki ses ortaklığı ayrıca incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Her dizedeki ünlüleri sayarak heceleri kontrol et.
2. Aynı anlam ve görevdeki ek/sözcük tekrarını ayır.
3. Ardından kalan ses benzerliklerini incele; yalnız benzer harf görerek bütün bir sözcüğü kafiye ilan etme.

Dikkat: Bir modern özgün dörtlüğü tarihî bir türün kesin örneği sayma.

Puan: Hece sayılarının doğruluğu: 8 • Tekrar ve ses ayrımı: 8 • Ritme katkı açıklaması: 4

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Devam

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

Bir arşiv kaydında yalnız dört dize var; söyleyen, ezgi, bağlam ve tarih bilinmiyor. “Bu kesin bir koşuk ve aynı zamanda ninnidir.” iddiasını değerlendir. Tür ayrımı için üç farklı kanıt türü ve he...

Cevap: Kesin hüküm kurulamaz. Tarih ve aktarım kaydı gelenek bağını; ezgi/icra kaydı müzik ilişkisini; söyleyiş ortamı ve muhatap ise ninni işlevini aydınlatır. Dört dizelik yapı tek başına iki tür adını da kanıtlamaz.

Nasıl düşünülür?

1. Biçim, dönem/gelenek ve işlev bilgilerini ayrı sütunlarda düşün.
2. Verilen kanıtın hangi özelliği gösterdiğini, hangi bilgiyi göstermediğini ayır.
3. Kesin tür adlandırmasını gerekli kanıt bulunmadan yapma.

Dikkat: Dörtlük olan her metni türkü sanma.

Puan: Tür/gelenek/işlev ayrımı: 10 • Kanıt gereksinimi ve gerekçe: 10

4. SORU • 20 PUAN • TDE4.2

Bu, dinleme sonrası film şeridi oluşturma becerisinin yazılı hazırlık çalışmasıdır. Olayı dört karelik film şeridine dönüştür. Temel çatışmayı koruyarak bir karede yakın plan kullan; bir kareyi çık...

**Cevap: 1. kare: çocuk, tohum ve kuru bahçe. Alt yazı: “Bir sorun fark edildi.”
2. kare: saklama isteği ile paylaşma kararı. Alt yazı: “İlk düşünce her şeyi çözmedi.”
3. kare: yardım isteme ve ortak bakım. Alt yazı: “Birlikte başka bir yol aradılar.”
4. kare: filizlerden yeni tohumların paylaşılması. Alt yazı: “Çözüm yeni bir sorumluluk getirdi.”**

İkinci kare ilk tutumu gösterir; üçüncü kare bu tutumun hangi gözlem/eylemle değiştiğini görünür kılar. Yakın plan, sorunla ilişkili nesneyi ya da kararı gösteren el hareketini vurgulayabilir. Dönüşüm karesi çıkarılırsa sonucun hangi nedenle oluştuğu belirsizleşir.

Nasıl düşünülür?

1. Önce başlangıç, çatışma, çözüm eylemi ve sonucu ayır.
2. Görüntüde gösterilebilecek eylemi seç; düşünceyi yalnız uzun açıklamayla taşıma.
3. Karelerin sırası ve alt yazılar metnin ana ilişkilerini korumalıdır.

Dikkat: Bir kareye bütün anlatıyı doldurma.

Puan: Dört karenin olay örgüsüne uygunluğu: 8 • Görüntü ve kısa alt yazı: 8 • Düzeyin istediği ek gerekçe: 4

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Devam

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Taslak alt yazıyı düzelt: “köylüler sorunu fark etti herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı” İlk harf ve noktalama dışında, bu cümlemin anlatının çözüm sürecini neden eksik ve...

Cevap: Yazım/noktalama düzeltmesi: “Köylüler sorunu fark etti. Herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı.” Ancak noktalama düzelse de içerik sorunu sürer: çözüm için gözlem, emek ve düzenleme gerekmiştir. Uygun örnek: “Birlikte çalıştılar; çözümü sürdürmenin sorumluluğunu da paylaştılar.”

Nasıl düşünülür?

1. Biçim düzeltmesi ile içerik düzeltmesini ayır.
2. “Bir anda”, “her şeyi” ve “hiçbir şeye” sözlerinin metin tarafından desteklenip desteklenmediğini denetle.
3. Son karede çözümün kendiliğinden oluştuğu veya bütün sorunları sonsuza dek bitirdiği izlenimi verme.

Dikkat: Noktalaması doğru cümlemin içerik bakımından da doğru olduğunu varsayma.

Puan: Yazım ve noktalama: 6 • İçerik sorununu açıklama: 8 • Metne uygun yeni alt yazı: 6

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Z3 / Çözüm ve puanlama

5 soru • 100 puan • Soru numaraları öğrenci formuyla aynıdır.

1. SORU • 20 PUAN • TDE2.2

Dörtlük için iki farklı fakat metne dayalı yorum kur. Yorumlarının hangi noktada birleştiğini ve metnin hangi kesin bilgiyi vermediğini göster.

Cevap: Temel yorum: Sesin ve sözün uzaklıkları aşan etkisi. “Bir kuş kondu dalıma” ve “Bir söz düştü aklıma” arasındaki ilişki bu yorumu destekler. Bireysel bir deneyimin hatırlanması ve ortak insan deneyiminin aktarılması iki olası okumadır; şiir gerçek yazarın yaşamındaki belirli tarih veya olayı kanıtlamaz.

Nasıl düşünülür?

1. Önce görünür varlıkları ve eylemleri belirle.
2. İmgelerin çağrıştırdığı duyguyu, sözcüklerin bağlamını koruyarak açıkla.
3. Şiirdeki söyleyenin duygusu ile gerçek yazarın biyografisini aynı bilgi kabul etme.

Dikkat: Tema olarak yalnız tek bir nesne adı yazma.

Puan: Tema veya tutarlı yorum: 8 • İki uygun metin kanıtı: 8 • Yorum-kanıt bağı: 4

2. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

“Ses” dörtlüğüne göre: “Dize sonundaki her benzerlik kafiye; aynı sözcüğün tekrarı da daima kafiye.” yargısını dörtlükten yararlanarak eleştir. Ölçü, tekrar ve ses benzerliğini ayrı değerlendir.

Cevap: Dize hece sayıları: 7, 7, 7, 7. Yedi heceli düzen vardır. Dize sonları: dalıma/yoluma/aklıma. Tekrar incelemesi: aynı görevdeki birinci tekil iyelik ve yönelme ekleri. Aynı anlam ve görevle yinelenen sözcük/ek redif olabilir; bu tekrar dışındaki ses ortaklığı ayrıca incelenir.

Nasıl düşünülür?

1. Her dizedeki ünlüleri sayarak heceleri kontrol et.
2. Aynı anlam ve görevdeki ek/sözcük tekrarını ayır.
3. Ardından kalan ses benzerliklerini incele; yalnız benzer harf görerek bütün bir sözcüğü kafiye ilan etme.

Dikkat: Bir modern özgün dörtlüğü tarihî bir türün kesin örneği sayma.

Puan: Hece sayılarının doğruluğu: 8 • Tekrar ve ses ayrımı: 8 • Ritme katkı açıklaması: 4

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Devam

3. SORU • 20 PUAN • TDE2.3

Bir arşiv kaydında yalnız dört dize var; söyleyen, ezgi, bağlam ve tarih bilinmiyor. “Bu kesin bir koşuk ve aynı zamanda ninnidir.” iddiasını değerlendir. Tür ayrımı için üç farklı kanıt türü ve he...

Cevap: Kesin hüküm kurulamaz. Tarih ve aktarım kaydı gelenek bağını; ezgi/icra kaydı müzik ilişkisini; söyleyiş ortamı ve muhatap ise ninni işlevini aydınlatır. Dört dizelik yapı tek başına iki tür adını da kanıtlamaz.

Nasıl düşünülür?

1. Biçim, dönem/gelenek ve işlev bilgilerini ayrı sütunlarda düşün.
2. Verilen kanıtın hangi özelliği gösterdiğini, hangi bilgiyi göstermediğini ayır.
3. Kesin tür adlandırmasını gerekli kanıt bulunmadan yapma.

Dikkat: Dörtlük olan her metni türkü sanma.

Puan: Tür/gelenek/işlev ayrımı: 10 • Kanıt gereksinimi ve gerekçe: 10

4. SORU • 20 PUAN • TDE4.2

Bu, dinleme sonrası film şeridi oluşturma becerisinin yazılı hazırlık çalışmasıdır. Olayı dört karelik film şeridine dönüştür. Temel çatışmayı koruyarak bir karede yakın plan kullan; bir kareyi çık...

Cevap: 1. kare: taşıyıcı, çocuk ve çatlak testi. Alt yazı: “Bir sorun fark edildi.”
2. kare: israfı önleme ile beklenmedik yararı görme. Alt yazı: “İlk düşünce her şeyi çözmedi.”
3. kare: yoldaki çiçeklerin fark edilmesi. Alt yazı: “Birlikte başka bir yol aradılar.”
4. kare: testi onarma ve çiçekleri ayrı sulama. Alt yazı: “Çözüm yeni bir sorumluluk getirdi.”

İkinci kare ilk tutumu gösterir; üçüncü kare bu tutumun hangi gözlem/eylemle değiştiğini görünür kılar. Yakın plan, sorunla ilişkili nesneyi ya da kararı gösteren el hareketini vurgulayabilir. Dönüşüm karesi çıkarılırsa sonucun hangi nedenle oluştuğu belirsizleşir.

Nasıl düşünülür?

1. Önce başlangıç, çatışma, çözüm eylemi ve sonucu ayır.
2. Görüntüde gösterilebilecek eylemi seç; düşünceyi yalnız uzun açıklamayla taşıma.
3. Karelerin sırası ve alt yazılar metnin ana ilişkilerini korumalıdır.

Dikkat: Bir kareye bütün anlatıyı doldurma.

Puan: Dört karenin olay örgüsüne uygunluğu: 8 • Görüntü ve kısa alt yazı: 8 • Düzeyin istediği ek gerekçe: 4

AYRINTILI ÖĞRETEN CEVAPLAR

Devam

5. SORU • 20 PUAN • TDE4.3

Taslak alt yazıyı düzelt: “köylüler sorunu fark etti herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı” İlk harf ve noktalama dışında, bu cümlemin anlatının çözüm sürecini neden eksik ve...

Cevap: Yazım/noktalama düzeltmesi: “Köylüler sorunu fark etti. Herkes bir anda her şeyi anladı ve hiçbir şeye gerek kalmadı.” Ancak noktalama düzelse de içerik sorunu sürer: çözüm için gözlem, emek ve düzenleme gerekmiştir. Uygun örnek: “Birlikte çalıştılar; çözümü sürdürmenin sorumluluğunu da paylaştılar.”

Nasıl düşünülür?

1. Biçim düzeltmesi ile içerik düzeltmesini ayır.
2. “Bir anda”, “her şeyi” ve “hiçbir şeye” sözlerinin metin tarafından desteklenip desteklenmediğini denetle.
3. Son karede çözümün kendiliğinden oluştuğu veya bütün sorunları sonsuza dek bitirdiği izlenimi verme.

Dikkat: Noktalaması doğru cümlemin içerik bakımından da doğru olduğunu varsayma.

Puan: Yazım ve noktalama: 6 • İçerik sorununu açıklama: 8 • Metne uygun yeni alt yazı: 6